

О.В.Ясь (Київ)

ІХ МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СЕМІНАР «ГЛОБАЛЬНА ІСТОРІЯ, НАЦІОНАЛЬНІ НАРАТИВИ ТА ПРОФЕСІЯ ІСТОРИКА З ПЕРСПЕКТИВИ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИКИ»

Традиція проведення методологічних семінарів в Інституті історії України НАНУ вже сягнула десятирічного терміну. Це свідчить про те, що форум посів поважне місце в академічному житті фахової спільноти українських істориків. Більше того, до семінару залучається не тільки коло традиційних учасників із різних регіонів нашої країни, а й нові дослідники, зокрема молоді науковці. З одного боку, це вливає до семінару нову кров та помітно омолоджує склад учасників. З іншого боку, примітною рисою форуму стало те, що на ньому репрезентовано практично всі генерації сучасних українських істориків, які пропонують свої візії, концептуальні пропозиції та дослідницькі стратегії.

Упродовж 2006–2015 рр. було проведено вісім методологічних семінарів: «Нова українська історіографія: образи, методи, напрями» (17 січня 2006 р.); «Нова історіографічна культура та український гранд-наратив» (24 квітня 2007 р.); «Історична наука в Україні як історія інтелектуальних співтовариств» (25 листопада 2008 р.); «Історія науки як історія понять» (15 квітня 2010 р.); «Поворот до матеріального: нові горизонти історичної науки» (21 жовтня 2011 р.); «Ментальні мапи як інструментарій історика» (20 листопада 2012 р.); «Проект людського “Я”: тіло, життя, історія» (20 травня 2014 р.); «Історик та Влада: наукові школи, генерації, співтовариства» (8 жовтня 2015 р.). Більшість доповідей і повідомлень, виголошених на методологічних семінарах, публікуються в альманасу теорії та історії історичної науки «Ейдос». На сьогодні побачили світ дев'ять випусків (розміщено у вільному доступі на веб-сайті Інституту історії України НАНУ).

Черговий, дев'ятий, методологічний семінар відбувся 19 жовтня 2017 р. Він складався з таких тематичних панелей-блоків: 1. Нова історична ідеологія у глобалізованому світі; 2. Глобальна історія та український національний наратив; 3. Глобальна історія – напрям історичних досліджень ХХІ ст.; 4. Глобалізація науки. Формування нових професійних ідентичностей історика; 5. Глобальна біографія; 6. Транснаціональна історія.

На першій панелі з доповідями виступили *І.Колесник* («Глобальна історія: українська візія»), *Л.Зашикільняк* («Методологічні аспекти та перспективи сучасної глобальної історії»), *В.Ададуrow* («Глобальна історія як стратегія інтеграції у сучасні когнітивні процеси: перспективи та виклики для українського історіографічного поля»). Навколо зазначених доповідей розгорнулася інтенсивна дискусія, під час якої обговорювалися розмаїті версії та проєкції глобальної історії, проблеми сполучення і взаємодії національних, транснаціональних проєктів, інтеграції українських істориків до європейської та світової соціогуманітаристики тощо.

Другий блок складався з доповідей *В.Головка* («Китайська грамота: український історичний наратив в транснаціональній комунікації»), *Я.Калакури* («Методологічний контекст співвідношення і взаємопроникнення української та зарубіжної історії»), *В.Масненко* («Епістемологічні моделі українського історіописання у координатах глобальної, національної та локальної історії»), *Г.Виноградова* («Принцип адаптування Русі до глобальних вимірів середньовічної християнської цивілізації: подолання концептуальних конфліктів»), *В.Ващенко* («Хмельниччина у контекстах глобальної історії ХVІІ ст.: рефлексії та ретроспекції»). Зазначені доповіді зініціювали

полеміку щодо ролі комунікації, обміну, мережевих зв'язків і циркулюючих впливів на концептуалізацію глобальної, транснаціональної, всесвітньої/загальної історії.

На третій і четвертій панелях семінару було заслухано доповіді *Д.Вирського* («Нелюдська історія людства (з приводу Юваль Ноя Харарі “Sapiens. Коротка історія людства”»)), *А.Острянка* («Глобальна історія: future in the past»), *О.Удода* («Про “користь” і “шкоду” глобалізації історії для професійної ідентичності історика»), *В.Потульницького* («Внесок української еміграції міжвоєнної доби у розвиток історичної науки (методологічний та тематичний аспекти»)). Доповіді, виголошені впродовж роботи цих панелей, спричинилися до цікавого обміну думок про формати комунікації в науковому житті, багатоманітність, змагання й поєднання медійних, культурних, професійних ролей сучасного історика як публічного інтелектуала та, водночас, ученого-експерта й академічного дослідника.

П'ята та шоста панелі семінару включали доповіді *Л.Буряк* («Глобальна історія у біографічному дискурсі Віктора Петрова (Домонтовича»)), *І.Тонкошкура* («Європейське метапокоління як інструментальний концепт глобального історіописання»), *М.Будзар* («Європа 40–50-х рр. XIX ст. очима лівобережного панства (на матеріалах дорожніх нотаток родини Галаганів»)), *А.Киридон* («Історик і реконструкція минулого: актуалізація пам'яттєвого дискурсу»), *К.Колесникова* («Злочинна влада та можливості її усунення силовими засобами в історіописанні від античності до Реформації») та ін.

Підсумкова дискусія семінару присвячувалася інструментальним проблемам, дискурсивним практикам і стратегіям представлення історії України в розрізі глобальної, усесвітньої, транснаціональної минувшини. У межах форуму відбулася презентація колективної монографії «Історик і Влада» (Київ, 2016 р.) та дев'ятого випуску альманаху теорії й історії історичної науки «Ейдос» (Київ, 2016/2017 рр.).